

Оскільки в сучасних умовах значна кількість старої забудови м. Полтави перебуває в незадовільному стані, доцільно було б звернути на неї увагу і скористатись досвідом сусідніх країн з метою включення їх до туристичних маршрутів по історичних вулицях міста.

Література

1. Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. Кудрицького А.В. – К. : «УРЕ» ім. М.П. Бажана, 1992. – 1024 с.
2. Чепелик В.В. Український архітектурний модерн / Упорядник З.В. Мойсеєнко-Чепелик. – К. : КНУБА, 2000. – 378 с.
3. Ясевич В.Е. Архитектура Украины на рубеже XIX – XX веков / В.Е. Ясевич. – К. : Будівельник, 1988. – 184 с.
4. Інтернет ресурс <http://an-3.livejournal.com/271678.html>
5. Інтернет ресурс <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
6. Інтернет ресурс <http://www.panoramio.com/user/3808393/tags/Полтава>

Аннотация

В статье проанализированы специфические черты старой застройки Полтавы, стили архитектуры, количество памятников архитектуры представляющих каждый стиль.

Ключевые слова: архитектурный стиль, историческая застройка, г. Полтава.

Abstract

In the article were analyzed the specific features of the old building of Poltava, the architectural styles, the number of monuments, representing each style.

Key words: architecture, historic buildings, Poltava.

УДК711.4

О. С. Зінов'єва,
доц., к.арх. КНУБА

РИТМІЧНО-ЕВОЛЮЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЛАНУ КИЄВА

Анотація: в статті аналізуються способи поліпшення міської планувальної структури та пропонується власний за допомогою методики ритмізації планувального каркаса міста. Зроблено висновок, що еволюційний розвиток міста вказує на об'єктивно існуючий об'єднуючий поліритмічний концептуальний рівень. На сучасному етапі цей рівень повинен забезпечити художню виразність і виразність міських інфраструктур, які зменшують простір, економлять час, перетворюючись в основу для формування нової мережі зв'язків.

Ключові слова: Київ, ритмізація, ритмічний базис, каркас планування.

Багатоплановість і динаміка чисельних факторів утворення міст і пов'язана з цим складність довгострокових прогнозів спонукають архітекторів до пошуку нових методів проектування, заснованих на структурних рішеннях, які б забезпечили у майбутньому можливість більш ефективно адаптуватись до непередбачених змін. У документах міжнародних конференцій останніх років, зокрема, Пекінській хартії, Конгресу у Берліні підкреслюється необхідність підвищення художнього рівня містобудівних рішень. Існує думка, що помилкам у містобудуванні та архітектурі неможливо запобігти, тому що їх важко уникнути в процесі розвитку населених пунктів. Разом з тим, ці помилки є одночасно і результатом недостатньої усвідомленості архітекторів щодо історії розвитку тих, чи інших міст, а також стосовно теоретичних основ їх просторової організації.

Містобудування та архітектура за всю історію розвитку накопичили багату кількість професійних знань та прийомів. Об'єктивно склалося так, що в архітектурі, як і в усіх проявах життя, широко розповсюдженим є прийом закономірного чергування ознак, властивостей, частин цілісного об'єкту. Таку закономірну послідовність за аналогією з точними науками іноді називають рядом чи ритмом, а ознаки, властивості та частини, що складають послідовність - елементами ряду. Ритмом в архітектурі на відміну від загальноприйнятого тлумачення, називають закономірну зміну – збільшення чи зменшення – деякої ознаки чи властивості, що сприймається візуально. Ритмічність є важливим чинником їх мінливості в часі та просторі. В дійсності ритм проявляється практично у всіх природних процесах, з іншого боку саме ритмічні закономірності дають можливість передбачити шляхи поступального розвитку чи мінливості тих чи інших явищ в перспективі.

Процеси функціонування міста підпорядковуються взаємодії багатьох просторових ритмів. Взагалі ритм є однією з закономірностей, за якими еволюціонує місто в цілому, а також його генеральний план. Ритм у формі та структурі розвитку плану характеризується модульністю та спрямованістю. Ритми накладаються один на один і взаємодіють, створюючи індивідуальні малюнки і конфігурації планувальної структури міста. В результаті змін, різноманітна ритмічна організація, що утворилась в різні періоди приводить до розріджених чи більш щільних планувальних композицій, створюючи відповідні зміни міського розпланування.

Київ, який має довгу історію, переживав різні історичні епохи. Кожного разу середовище існування людини повинно було адаптуватися до нових соціально-економічних умов, щоб якісно відповідати рівню свого часу. Тому збережена архітектурна та містобудівна спадщина Києва є багатошаровою.

Головними рисами плану Києва завжди була поліцентричність та органічне розпланування. Спочатку вони були обумовлені рельєфом. Головні природні вісі ландшафту Києва формують лінії схилів правого берега Дніпра, на перехрещенні яких розташований Києво - Печерський монастир. Головні природні вісі лівого берега обмежують улоговина ріки та перетинаються в районі Лівобережного центра. Системи водорозподілів та тальвегів поділяють територію Києва на зони та ділянки, пропорційні одна одній, при цьому формується перший "шар" що задає подальшу ритмічну структуру. С початку в ній існували метричні співвідношення в плані, потім йшло ускладнення ритмічної картини, після зміни кількох ритмів створюється новий ритм шляхом накладання. Цей новий ритм "вбирав" в себе всі особливості попередніх, що є проявою принципу Кюрі - Вернадського, який був згаданий вище.

Елементи гармонійно організованої планувальної структури впорядковано розміщуються на території, на кожному етапі розвитку створюючи відносно цілісну і збалансовану архітектурно-містобудівну композицію. Конфігурація і тип розвитку планувальної структури на кожній наступній стадії планоутворення залежить від особливостей минулих етапів. Статичний тип планування визначається порядком стадій на етапі розвитку, параметрами освоєної території, конфігурацією магістральної мережі та системи центрів. При послідовній зміні територіального розвитку міста типи динамічних перетворень створюють певний ритмічний ряд. Відхилення від зазначеного ритму змін просторових характеристик планувальної композиції можуть бути обумовлені впливом природних факторів чи порушенням принципів еволюційного планоутворення.

Зміни, що вносились до міського плану свідомо, завжди велись в напрямку регуляризації, а саме – підвищення чіткості ритмічної структури. Як витікає з аналізу планів Києва різних періодів, послідовність ритмічних утворень має такі наступні тенденції: територіальне зростання, ускладнення планувальної структури та вертикальне розшарування.

З подальшим розвитком міста виникло багато факторів, які корегували його структуру. Будувалися необхідні додаткові вулиці та провулки, траси яких прокладалися в кращих для пересування напрямках. При цьому завжди бралася до уваги необхідність природнього водозливу. Завдяки цим та деяким іншим факторам можна зрозуміти виникнення різного роду звивів вулиць, які спершу могли бути прямі. З часом йшло природне нарощування нових частин міста у доповнення до старих. Після періодичних пожеж та наступних перебудов міста відкидалося все зайве, але залишалося тільки необхідне. В результаті вся планувальна система міста формувалася разом з вимогами функціональними, соціальними та процесами живої пульсації всього міського організму. В

значному ступені це пояснює відсутність у давньому Києві штучних елементів – площ з геометричною формою, регулярних трас. У місті все було доведено до природної необхідності, що стало підґрунтям просторової композиції Києва.

На кожному історичному етапі генеральний план Києва мав свій ритмічний малюнок. Кожний етап можна поділити на фази: іррегулярне розпланування та потім його узгодження з регулярною (прямокутною чи радіальною) сіткою. Нові покоління архітекторів зберігали цю структуру і розвивали далі закладені в ній великі архітектурно-містобудівні можливості. Вони не протиставляли нові утворення старим, але гармонійно ув'язували їх в ритмі, масштабі, масах, вдало єднали містобудівну поліфонію з законами гармонії, ієрархії та упорядкованості, акцентуючи серед другорядного головне і вдало зв'язували свої задуми із існуючим містобудівним середовищем. Ніколи не було в київському плані насильства місто будівельників над природою, навпаки, завжди бачимо обережне відношення до ландшафту.

Створена на ранньому етапі історії міста поліцентрично-лінійна система селитьби, як продемонстрував досвід півтора тисячорічного існування, мала великі внутрішні можливості розвитку. Вона відкривала шлях природному розвитку іррегулярного розпланування та росту забудови без зламу того, що вже існує. В точках перетину композиційних та геотектонічних осей в V-XII ст. почали формуватися культові, адміністративні та суспільні під центри, функціонально та візуально пов'язані з історичним ядром на Давньокиївській горі. Композиційні доміанти нових центрів з часом утворили цілісну композицію, побудовану на ритмічних рядах пропорційних співвідношень [3]. В середині XIII ст. основні центри Києва розташувалися на Давньокиївській горі (Десятинна церква та Софіївський монастир), Подолі та Печерську. Це був етап об'єднання окремих симетрично-метричних структур в ритмо-симетричну композицію. К середині XIX ст. до межі міста входять навколишні села, які створюють північну структуру, з центром в районі майбутнього масиву Оболонь. Південна структура мала центр в районі Печерського монастиря. К кінцю XIX ст. розрізнені природними перешкодами райони Києва об'єдналися в єдину ритмічну структуру.

Принцип субординації, підпорядкування окремих складових частин головній темі ритмічної структури був реалізований в Києві як один з найважливіших архітектурно-художніх і містобудівних принципів.

На новому етапі розвитку Києва з'явилася необхідність створення умов для багато аспектною життєдіяльності столиці України. Одним з факторів, що забезпечують вимоги, є поліцентричний та поліритмічний шар, що об'єднує планувальні структури міста. У сучасному Києві як урбаністичній системі одночасно існують, пристосовуються один до одного, багато різних

просторово-часових ритмічних утворень. До постійних “стереотипів” можна віднести види діяльності, пов'язані з пішохідним та транзитним рухом, з переважанням міських та маятникових міграцій. Взаємодія і відповідна поведінка різних категорій населення утворює умови “коливання” форм містобудівного простору. В цьому випадку ритм виступає як постійна, незмінна категорія, яка становить змістовну та формальну основу подальшого розвитку міста [2].

Еволюційний розвиток містобудування вказує на об'єктивно існуючий об'єднуючий полі ритмічний концептуальний рівень. На сучасному етапі цей рівень повинен забезпечити художню виразність та виразність міських інфраструктур, котрі зменшують простір, економлять час, перетворюючись на основу для формування нової мережі зв'язків.

Література:

1. Тимохін В.О. Архітектура міського розвитку. 7 книг з теорії містобудування – К.: КНУБіА, 2008. – 629 с., 158 іл.
2. Тимохин В.А. Территориальный рост и планировочное развитие города. – К.: Будівельник, 1989. – 104 с.
3. Шебек Н. М. Принципы пропорционирования композиции городского плана: Автореф. дис. ...канд. архитектуры :18.00.04 / КДТУБА. – К., 1994. – 24 с.
4. Нестеренко О.С. Просторова організація міського планування на основі закономірностей ритмічного розвитку.: Автореф. дис. ...канд. архитектуры :18.00.04 / КНУБА. – К., 2004. – 20 с.

Аннотация

В статье проанализированы способы улучшения городской планировочной структуры и предложен собственный - с помощью методики ритмизации планировочного каркаса города. Сделан вывод, что эволюционное развитие города указывает на объективно существующий объединяющий полиритмичный концептуальный уровень. На современном этапе этот уровень должен обеспечить художественную выразительность и выразительность городских инфраструктур, которые уменьшают пространство, экономят время, превращаясь в основу для формирования новой сети связей.

Ключевые слова: Киев, ритмизация, ритмичный базис, каркас планировки.

Abstract

The article tells about ways to improve urban planning structure and proposed its own way, by using techniques aligning planning frame of city. It is concluded that the evolutionary development of the city indicates objectively existing overall rhythmic unifying conceptual level. At present, this level should provide artistic expression and severity of urban infrastructures that change space, save time and becomes the basis line for the formation of a new network connections.

Keywords: Kyiv, rhythmization, rhythmic foundation, frame layout.